

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Dolenjskega) se nam piše: 13. feb.: Po onih krajih pri nas, kjer je bila vse toča pobila, vlada zdaj strašna revščina. Ljudje nemajo kaj jesti, kruha že davno v večini hiš nij več, in kadar pride spomlad ne bo kaj sejati, ne bo kaj saditi. In kako bomo drugo leto kaj pridelali, če letos ne bomo nič sadili, nič sejali? Ali, če vlada in država tega nerazume, vprašamo jo, kako bomo davke plačevali in vojake dajali, če nas zdaj v naši nesreči vlada in država na pol konec jemati pustí.

Z velicim veseljem smo čitali v „Slovenskem Narodu“, da sta bila naš poslanec g. Viljem Pfeifer in dr. Razlag pri ministru Lasserju in sta prosila, naj nam država pomaga kakor Dalmatincem pomaga. Hvala jima za to. Ali jako se čudimo temu, kar je minister Lasser odgovoril, namreč, da po njegovem znanji pri nas nij tako velika sila. Ker je minister le po svojih organih podučen, moramo misliti, da naše c. kr. glavarstvo v Novem mestu nij svoje dolžnosti storilo, ker nij sl. vladi naših rev in nadlog poročilo po resnici! Ali pa je c. kr. deželna vlada celo stvar zanemarila? Naj bo napačno kjer hoče, mi terjamo, da c. kr. naše okrajno glavarstvo in c. kr. vlada nemudoma ministerstvu javlja kako je z nami in kaki so nasledki elementarne nesreče na Dolenjskem.

— (Iz Notranjskega) se nam piše 16. febr.: Društvo „L' Unione“, italijanska zavarovalna banka zoper ogenj s sedežem v Florenci ima v Vidnu (Udine) svojo agenturo

za provincije Videm, Beluno in Ilirijo (!) Zdaj potuje na stotine agentov po Goriškem in po Istri in Notranjskem, ki ponujajo po jako nizki ceni zavarovanje na deset let, delajo pogodbe, dajejo police, kasirajo denar. Društvo hoče svoje delovanje tudi na Hrvaško in Dalmacijo razširiti, kljub temu, da ni od avstrijske niti od ogerske vlade koncesijonirano nij in se menda za koncesije naše vlade niti ne zmeni.

Zdaj vendar so začeli ces. kr. okrajni glavarji pri županih pozvedovati po imenih onih laških agentov, kar je prav, da se ubogo kmetско ljudstvo varuje ob pravem času kakega sleparstva. Zastopnik glavne agenture v Vidnu je neki M. Zilio, ki tudi sam po naših krajih potuje. Povodom tega slučaja ne moramo drugače, nego z otožnim srcem izreči, da naši domači zavodi, kakor „Slavija“ in „Slovenija“ v zavarovanje po svojih mnogih agentih med svojim narodom ne delajo mnogo. Več agentov ima samo „čast“, da jim tabla pred vrati visi, za ponujanje zavarovanja se pa nič ne pečajo, ali ker so leni ali pa imajo preveč drugih opravil. Tako je marsikateri posestnik, kajžar in premožen kmet, prisiljen pri onem tujcu zavarovati se, ki ga prijazno poišče. Na tem polji je še veliko dela, a baš delati se mora, pečena piščeta nikomur v usta ne leté.

— (Iz Središča) se nam piše 9. feb.: 1. febr. t. l. pokopali smo obče spoštovanega župnika Vrbnjaka, ki je umrl na vnetji pluč. Kljub slabemu vremenu, se je udeležila velika množica ljudi pogreba. Kakor je povsod navada — tudi pri nas slovo nij izostalo.

Dekan g. M. Fric stopi na prižnico, omeni v kratkem zasluge ranjkega, pa — čujte — tudi ne pozabi pri tej priliki (!) svoje jeze nad tukajšnjimi liberalci izpustiti. — Gosp. dekan! s takimi pripomočki si ne boste dosti privržencev pridobili, ker ste z vašim govorom samo liberalce žaliti hoteli — govorili ste pa tako, da ste žalili celo faro. Prihodnjič, ako mislite ob enaki priložnosti kaj govoriti — privaditi se vsaj popred prvič kaj primernege, drugič pa pravilne slovenščine, da ne boste tako neusmiljeno lomili našega jezika, ker vsakega poslušalca morajo pri vašem govoru ušesa boleti.

Koze še pri nas zmiraj hudo razsajajo, šolske počitnice so se podaljšale, in ne vemo še, kdaj se šola prične.

S setvijo je pri nas slabo. V nekih krajih so miši vse pokončale, samo korenine so ostale; morebiti bo iz teh zopet izgnalo. Kjer pa nij mišev bilo, tam je precej lepo.

— (Mariborskega škofa), g. Stepišnika nemške novine hvalijo za to, ker njegov parstirski list ne piha samo politične jeze, strasti in sovraštva na liberalce, kakor enaka pisma nekih drugih višjih cerkvenih oblastnikov, nego se drži samo cerkvenih in verskih reči. — To bi bilo uže vse lepo in tudi nam prav, samo, da bi imel g. Stepišnik tudi za svoj slovenski narod kaj več srca.

— (Iz Notranjskega) se nam piše: Neki F. B. se je želel 3. febr. zaročiti. Zavaljo tega povabi svoje ljudi na imenovani dan skupaj, da bi ga bili spremili v cerkev, kjer se je mislil poročiti. Ko pa zjutraj ženin pride župnika P. A. vprašat, kdaj in v kateri uri bi mu ljubo bilo poročiti, mu župnik resno odgovori: „Dokler mi ne plačaš 20 gld., katere si mi dolžan, ne bom te poročil“. Ženin se izgovarja in obeta, da bo dolg kmalu plačal. A župnik hoče mož beseda ostati. Ko ženin vidi, da pri župniku nič ne odpravi, napoti se naravnost v Postojno h g. dekanu, in tukaj pove okoliščine, v katerih je. Potem g. dekan napiše listek, katerega je ženin župniku P. A. nesel. Ko prineseni listek g. župnik prečita, bil je

precej voljan še isti dan poročati. — Menda je bil uže podučen, da ne gre cerkvenih opravil s posvetnimi dolgovi v en koš metati.

— († Julij Jombart) graščak je oni teden umrl. Ranjki mož je bil v prvi sesiji kranjski deželni poslanec. Rodom Francoz je vendar vedno glasoval s protinarodno stranko. Graščino Klevelš je dobil njegov oče po loteriji.

— (Vrbsko jezero) pri Celovci, katero v le nekoliko hudej zimi povsem zmrzne, tako da je moč s težkimi vozovi po njem vozariti, do sedaj še nij zmrazilo — kakor se nam piše — in letošnje zimo tudi najbrž ne bode, ker je pravi čas, namreč druga polovica januarja uže pretekkel.

— (Nova cesta.) Minister za notranje zadeve je dovolil 8000 gl. v ta namen, da se izdelata nova cesta iz Tolmina čez Bačo v Bohinj. Ta cesta bode imela za goriške in gorenjske Slovence posebno važnost, ker bode vezala gorenjo soško s savsko dolino ter ob enem odprla Gorenjcem najkračo pot v Italijo. Baš za tega delj tudi v stratežičnem oziru ne bode brez vsega pomena in ker bo šla črez lepe plavinske kraje, bode privabila gotovo tudi mnogo gorskih turistov v prekrasno, a še premalo znano gorenjo soško dolino!

— (Nesreča). Včera jutro ob šestih je na ljubljanskem kolodvoru mašina nekega delavca v več kosov raztrgala. Skočil je čez „wechsel“, se spodteknil in mašina je šla čez-nj. Nesrečnež je oženjen.

— (Pod Turnom) pri Ljubljani je kukec ali kožni črv (borkenkäfer) pokončal več lepih senčnatih smerek, stojećih ob poti, ki drži izpod Turna (Tivoli) proti Rožniku. Smreke so morali posekati. Škoda lepih dreves!

— (Iz Rakeka) se nam piše: Pretečeni petek so planinski žandarmi v bližnjem Škocijanu našli v suhi strugi, ki je še pred par meseci polna vode bila, necega neznanega, civilno oblečenega mrtveca. Od kod, kedaj in kako je omenjeni nesrečnež v te kraje zašel, se bode menda teško pozvedelo.

— (Kozé). V Rajhenburški fari so nesrečne koze uže nekaj krepkih ljudi pobrale. Da je ta bolezen zelo nalezljiva, pričata mrtva moža, katera sta teden poprej — za kozè umrlega k pogrebu nosila.

— (Iz Svetinj pri Ormužu) se nam piše: Tudi nas koze niso pozabile obiskati, 4 osebe so denes na njih zbolele. Čudno, da pridejo k nam, ker imamo dobro vino. Vsaj pri nas ljudje trdijo, da se vina boje. (! Ur.)

— (Kozé) so v Šmarji pri Celji; zavoljo tega se je bila ondotna šola nekaj dni pred pustom zaključila se.

— (Nagle smrti) je umrl mašinski vodja Štefan Novak, ko je 7. t. m. poštni vlak od Siska do Zidanegamosta vozil. Zadel ga je mrtud. — Ta Novak je isti mašinst, ki je leta 1861 vozil oni vlak, kateremu je bil v Latermanovim aleji kotel razpočil se in je bil [mašinst Novak 40 črevljev visoko preko telegrafskih kolov vržen, a se je bil po 6 mesecih popolnem ozdravel.

— (Tatovje.) Iz Notranjskega se nam piše: Po naših vaseh so jeli rogoviliti tatje. Nij davno, ko so obiskali v Materji vasi necega posestnika, a pobrali le — ubozemu hlapcu obleko. I nocoj so ukradli ubogej dekli v Kočah tri krila. Gospodárje, ki kaj premorejo, puščajo v miru, a uboge posle okradejo ti grduni.

— (Poskus umora). Pustno noč ob dveh je v Lingarjevi ulici neka dekla porodila dete, in ga vrgla v stranišče. Toda ljudje so je še o pravem času zdravo izlekli. Mati in dete se dobro počutita.

— (Iz Postojne se nam piše: „Šq-pova“ gostilna (lesena koliba) na tako zvani „Rauberkomandi“ med Postojno in Planino je denes popoldne do tal zgorela. — Govori se, da je Luka-Matija ta požar prouzočil, kar pa nij baš verjetno.

— (V Hrušici) pod Ljubljano, kjer so naše perice doma, je bila, — kakor se nam piše — oni teden čudna ženitev. Svatje so bili uže zbrani, kar se ženina mati — mrtva na tla zgrudi! Pravijo, da je ubogo ženo, premožno kmetico, to neizmerno peklo,

da je njen sin vzel dekle, ki nij „nič imelo“. Nekoliko svatov je spremilo ženina in nevsto v cerkev, drugi so pa mrliča na pare devali.

— (Štajerskih duhovnikov) je prosilo 107 za Stremayerjevo državno podporo. Večina jih je baje na slovenskem Štajerskem.

— („Vertec“) prinaša v baš izšli drugi številki zopet dosti lepega gradiva za malo mladino, z eno podobo divjega zajca. Mi list priporočamo naši mladini in vsem, katerim je mari, da mladina dobiva zdrave duševne hrane.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Zopet se govori o needinosti med cislejtanskimi *ministri*. Posebno finančnega ministra Pretisa bi drugi radi imeli odpravljenega.

V budgetnem odseku *državnega zbora* se je sprejela resolucija, naj vlada v prihodnji sesiji predloži postavo, po kateri se pomanjkanje učiteljev odpravi; isto tako odsek vladi priporoča, naj bodo ljudski učitelji in pripravniki vojaščine oproščeni.

Ogerska vlada je sklenila za zdaj zbornici samo take osnove postav predlagati, pri katerih posvetovanji ne bodo stranke skupaj trčile. Tako naj bi se najprej stranke pomirile in ta čas nove delale.

Na Ogerskem je dobila strankarska kriza čudno podobo. Strastni Deakovci zdaj priznavajo, da je njih gospodarstvo pri kraji in da le nujno stopljenje njih z Ghizyjevo in levo stranko zamore v ogerski spodnji zbornici napraviti večino, ki bo zmožna vladatai. Deakovci so pripravljeni dati velike koncesije, a dvomiti se mora, da-li jih opozieja sprejme, kar je postava gospodar situacije in se mora, ako treba, brez Deakove stranke in proti njej vzdržati.

Vnanje države.

Na *Ruskem* naš cesar ogleduje vse naprave v Peterburgu. Ljudstvo je zelo navdušeno.

Ruski „Golos“ vidi v pohodu avstrijskega cesarja „zagotovljenje, da je doba nesporazumljenja med Avstrijo in Rusko minula. Z eno izjemo v novejšem času nij bilo nijene diferencije. Z nijeno evropsko armado se naši vojaki niso tolikrat skupaj vojskovali,

kakor z avstrijsko. Od vseh evropskih držav je Avstrija edina, s katero se nismo še vojskovali. Za oba dela je bilo dobro, da se to nij zgodilo, in da sta bila zvezana. Tako bo tudi v prihodnje. Našo dolgo zapadno mejo varujete dve nam prijazni oblasti. V orijentu ima Rusija z Avstrijo sorodne interese.

V **Vatikanu** se pripravljajo hudi protesti proti avstrijskim konfesijonelnim postavam. Govori se, da po odhodu nuncija Falcinellija z Dunaja ne pride noben nuncij tja, ako se postave potrdijo.

Španjska oficijelna gaceta razglša edikt finančnega ministra Echegaraya, ki določuje svoto 12000 pezetov — za rabelje. „Epoca“ pravi k temu: Mi si o tem pismu ne dovoljujemo niti naj manjše opazke. — Bilbao se še brani. Uradi so napravili velikansk ples, da bi Karlistom pokazali, da se jih ne boje.

V **nemški** državni zbor je prišlo zdaj vseh 15 alzasko-lotarinskih poslancev. Vsedli so se na skrajno desnico, zraven mize zaveznega sveta. Sedem jih je v duhovenski obleki. Ko se je več malih zakonskih osnov rešilo, so se v prvič brale državne vojaške postave. Vojni minister Kamecke začne debato s tem, da pové, da se stare vojne uravnave v obliko postave devajo, in da so popolno na ustavni podlagi. — Moltke priporoča, naj so osnova predloži komisiji, ki se naj za ta namen izvoli. Velikim državam treba velike vojske; kar smo v pol stoletja dosegli, moramo pol stoletja z orožjem varovati. Nemčija ne bo nikogar napadla, ampak se bode le branila. Francoska vse nemške vojne uravnave posnema; kako moremo mi popustiti, kar si nasprotniki prisvojajo? Moltke poda potem pregled o francoski vojni, in pravi, da ta vedno raste, akoprām večina francoskega naroda čuti, kako potreben je mir. On sklene svoj govor s tem, da konstatira velikost nemškega naroda. Govorilo je potem še več govornikov za postavo. Izvolila se je komisija 28 udov, da se posvetuje o njej. —

Poslanca Teutsch in škof Raes sta stavila ta-le predlog: Z ozirom na to, da se je z mirom l. 1871 Alzasko-Lotarinsko Nemčiji utelesilo, ne da bi se ljudstvo poprašalo, naj državni zbor sklene, da se vlada naprosi, naj ljudstvo v Alzaciji in Lotaringiji popraša, ali je s tem utelesenjem zadovoljno.

Nemški „Börsen-Courier“ govori o razmeri med Nemčijo in Italijo. Kakor on pravi, je razdraženost v Berlinu velika, in sicer ne zaradi Lamarmorovih izjav, nego iz

važnejših uzrokov. Kar se prvih tiče, je knez Bismarek od italijanskega ministerstva terjal, naj Lamormori vse vojaške časti vzame. Toda to se nij še zgodilo.

O novih postavah za davke.

I.

Naše sedanje postave za napredne davke so tako pomanjkljive in krivične, da nij kmalu enakih kje drugod. Vsak je čutil živo potrebo, da bi se prenaredile. Štiri nove postave je vlada izdelala in predložila državnemu zboru. Ker take postave državljanom segajo v žep, zato jih hočemo malo pretresati in primerjati s sedanjimi postavami, da se razvidi, ali so boljše ali ne.

Dozdaj imamo te-le neposredne davke: gruntni, hišni razredni, od hišnih najemščin, obrtniški in dohodninski davek.

Postavo za gruntni davek smo uže v posebnem članku razlagali, kateremu denes samo to še dodamo, da ugovorov zoper postavljeno tarifo ne sme vsak posestnik posebe za-se cenilnej komisiji izročati, nego imajo to pravico le 1. občine, 2. cenilne komisije in 3. le taki veliki posestniki, ki so ločeni iz občinske zaveze in plačujejo vsaj šesti del zemljiškega davka občini.

Med novimi postavami je I. hišni davek. Ta davek se bode odmerjal po dveh načinih: po najemščini, ali pa po vrednosti hišne porabe. V krajih, kjer število v najem oddanih sob presega število ne oddanih, postavlja se davek po najemščini, v vseh drugih krajih se pak preceni, koliko je hišno porabljenje na leto vredno in po tej vrednosti se odmerja davek. V prvih krajih mora vsak hišnik svoje hišne oddelke popisati in vsako leto napovedbo gospodski predložiti, koliko najemščine dobiva; za druge kraje se bodo pak postavile komisije, katere bodo natanko precenjevale gledé na lego, velikost, lastnost in druge okolnosti, koliko je poraba vsake hiše na leto vredna, odbilo se bode potem 15 do 30 odstotkov za popraviljanje; od zneska, kateri potem ostaje, odmerja se davek.

Vsakake ugovore zoper hišni davek pre-sojajo krajne, okrajne in središčne komisije.

Predsednik tem komisijam je uradnik, dva uda izbere iz hišnih posestnikov vlada, dva pa izvoli občinski zastop.

Kadar se vse hiše precenijo, sestavi se hišni kataster, kateri velja za 5 let; kajti vsakih 5 let se cenitev ponavlja.

Vsako leto državni zbor v posebnej postavi odločuje percente ali odstotke, po katerih se ima davek preračunati od napovedanih najemščin in po precenjeni vrednosti. Zdaj se tedaj ne more razložiti, ali bode davek prihodnjič višji, ali ne, to se bode še-le tedaj vedelo, ko se postavi odstotek. Priklad ne bode več, ker se bode lahko ta odstotek povečšal, če bo treba.

Dosedanji hišni davek je pak dvojen: 1. od hišne najemščine in 2. razredni davek.

V glavnem deželnem mestu se plačuje samo davek od najemščine tako, da se tej za popraviljanje odbije 15 odstotkov, potem znaša 16 odstotkov davek, tretjina se prideva priklade in četrt izredne priklade. V drugih krajih, kjer je čez polovico hiš v najem oddanih, se odbija 30 odstotkov za popravilo, od odstanka se 12 odstotkov postavlja za davek s prikladami. V vseh drugih krajih po deželi se le plačuje razredni davek, kateri se loči na 12 razredov; vsak razred ima svojo tarifo. Hiše se postavljajo v razrede po tem, kolikor imajo sob in po tem, če so pritlične ali z nadstropjem. Napr. se plačuje od vsake hiše, katera ima 1—3 sob, 70 soldov, tretjino priklade in 70 soldov izredne priklade, naj bode hiša mala lesena, ali velika zidana, ali v samoti v hribih, ali v velikej vasi pri cesti. Pritlična hiša, katera ima 7 sob, spada v 10. razred in se od nje plačuje 4 goldinarje 20 soldov s prikladami, če ima pa nadstropje, se daje od nje po 9. razredu 6 goldinarjev in omenjene priklade.

Če se stari davek primerja z novim, je tedaj jasno, da je novi davek pravičnejši; kajti po novej postavi se ne bode lesena kajža v samotnem kraju tako visoko cenila, kakor hiša blizu mesta ali železnične postaje, ali pri velikej cesti. Novi davek bode gotovo bolj pravičen, ker se bode rav-

nal po vrednosti. Veliko prednost ima tudi nova postava zavoljo tega, ker ne bodo sami uradniki postavljali davka, ampak se bodo tega tudi udeleževali samostalni hišni posestniki, kateri se volijo v komisije.

Gospodarske stvari.

O krompirji.

(Konec.)

Treba je, da se njiva, kjer krompir raste, večkrat prekoplje in opleve. Ako se samo enkrat, ne bo veliko pridelka. Nikoli se ne sme pustiti, da bi se zemlja sesedla in strdila, ampak mora zmeraj rahla biti. Plevel se mora precej, ko se pokaže, popléti, kajti plevelna njiva je prvi vzrok, da krompir začne gniti. Plevel, ki pokriva zemljo, odtega namreč luč in zrak rastlini, nad katero je. Da je pridelek dober, se mora krompir osutje in dobro je, če se večkrat. To pa naj se rajzgodim malo prepozno, kakor prekmalu. Če se pri tem kak krompirček naseka, nij velika škoda, če se premisli, da bo drugi boljši. Ako se prekmalu osuje, je zemlja še pred velkim šmarom zopet vsa sesedena, in sad se ne more debeliti.

Naj se sploh stori vse, kar mora tej rastlini koristiti, ki nam je tako potrebna, kakor ljubi kruh. Umno obdelovanje bo kmeta gotovo vselej bogato plačalo. —st—

Varčnost na nepravem mestu je večkrat potrata.

Tam tik pota je kmetsko pobištvo. Gotovo je boš poznal, ako ti je popišem. Hiša je stara, dolgočasna, na pol podrtá. Notri pa stanuje tudi dolgočasen, suh mož. Pravijo, da je bogat, da ima pod stréšino v starih nogovicah dvajsetice in križake skrite, in da ima v kašči veliko prži nasute, ki je uže šest ali še več let stara. Jaz sicer ne vém, ali je mož res tako bogat, ká-li. To pa vidim, da je njegovo pobištvo strašno čudno. Le tu pa tam zamaje veter kako na pol odtrgano desko. Vrata, na zarujavelih tečajih škripljejo dolgočasno. Tam na oglu je suh, hripav pes priklenen, ki se trga, da bi mimogredečemu pokazal, kako zoperno mu je življenje. Šipe na majhnih oknih so vse zatemnene in rujave. Eno drže trske skupaj, drugo nadomestuje umazan papir, v katerem je kmet v nedeljo v štacuni soli dobil, tretja pa je zamašena s cunjó, iz katere reži strgan škarp. Če pogledaš skozi odmakneno okno v sobo, vidiš notri vso vegasto mizo, opaleno klop, v kateri je zastavljen svečnik, v katerem tiči majhen

otrinek. Iz razpok kukajo ščurki, in petje kobilčarjev se od vseh kotov razlega. Na polici nad vrati je kládivo, klešče, nekaj rujavih skrivljenih žeblov, oblič, sveder, pa pratika. Zraven na omajani kljuki visi stara žaga, zraven žage pa opravlja črna ura svoje dolgočasno opravilo. Na motozih ji visé ključi, žebli in druge take reči, kajti s prvotnimi pezami ne shaja več. Kaj pa dvorišče? O tam pa povsodi raste trava, koprive, regret in osat. Na malem vrtičku se vzdiguje nad rožmarinom hubat in kolesnik. Zdaj pa poglej od tod na hišno streho! Preklje se vidijo povsodi, iz lukenj letajo vrabei, tam pa tam sedi grmiček treska, izmed mahu gledajo rumene cvetice, po vrhu je potresen pezdur, in na vsakem koncu strehe je povezena oškrbljena latvica. Vidiš, gospodar te hiše je kmet po starem kopitu. Kaj se on meni za napredek, za o m i k o, za nove stvari. On gre včas v bližnjo večjo vas „fronke“ plačat, ob nedeljah in praznikih gre pa k maši in pridigi, in to je vse njegove obtevanje. On komaj vé, da se razen pratike še kaj tiska na svetu, o časnikih se mu še ne sanja ne. In zraven tega je vesel in zaničuje vse „dolgopete reveže“ ki niso bili toliko pametni, da bi po svojem očetu podedovali grunt in še kaj gotovega denarja po vrhu.

Pustimo ga, saj se ne dá podučiti, on vé vse, vsi drugi smo neumneži. Pogovorimo pa se med soboj, kaj bi ta starokopitni kmet lahko še več imel, kakor ima.

On ima lepe trate, ravne kakor miza, njegova zemlja je teška rodovitna, globoka. V dolini ima lepe travnike, med katerimi teče potok. Ta potok prinaša iz vasi vso gnojnico. On jo tudi porabi; on namreč včas strugo zajezi, da stopi voda po travnikih. Na višjih krajih mu zaradi tega zraste lepo seno, toda v globokejših mestih zastane voda in naredi veliko močvirje, katerega ta starokopitnež ne zna posušiti. Pa kaj se če. Stari oče je uže tudi tako ravnal. Rež po njivah je lepa, velikanska, ker ves gnoj za njo porabi. Toda bojimo se, da jo bo prva ploha popolnem polomila, kajti korenine se v plitvo zorani zemlji komaj malo drže. Tam iz rumenega, péd dolgega ječmena pa gleda osat s kosmatimi glavami, kakor bi hotel reči: Tukaj le sem uže od nekdaj gospodar; kdor me hoče izruvat, naj si le ovije prste. Malo naprej je pa vse rumeno, človek bi mislil, da gorišica raste, a to je regret, ki je vsejani oves uže v kali zamoril.

(Dalje prih.)

Katera plemena dreves naj se v posameznih krajih volijo.

Centralni odbor štaj. kmet. društva je v prid sadjereje in povzdigajočega se izvažanja našega sadja, ki uže spodnjemu Štajerju precej veliko donaja, izprožil misel, naj bi vse podružnice na tanko naznanile, katera sadna plemena so v posamesnih okrožjih najbolja, ter za izvažanje najprimernejša, da bi zamogle obe deželne sadjerejne šole vsa ta plemena razmerno pomnoževati in dotičnim podružnicam, srenjam in sadjerejcem kolikor mogoče po ceni prodajati.

Ker bi se po višjih določbah tudi na Štajerskem okrajne in občinske ceste s sadnim drevjem zasaditi morale, — kar se je uže n. pr. na Virtemberskem z vspehom vpeljalo, ima odločba central. odbora veliko vrednost kajti dober uspeh je odvisen od prvega nasada.

Ljudstvo ne bo iz začetka povsod varovalo teh nasadov; primora naj je tedaj država; ako pa je prvi nasad dober, da se ljudstvo prepriča od dobrosti te naredbi, to gotovo prihodnjič ne bode treba drugega varstva in varuha, nego ljudstvo samo, k čemur seveda zdaj šole veliko pripomorejo. Tudi na Virtemberskem je s prva morala država nasade varovati, a dolgo časa so uže pod varstvom občin, da vsakega državljana.

Kateri je sadjerejo na Virtemberskem videl, bode kot dober domoljub gotovo želel, da se ona tudi pri nas, v tako ugodnem kraju za sadjerejo, na to stopinjo spravi. Gotovo bodeta vlada in centralni odbor s svojimi kmetijskimi društvi skrbela, da se bodo zastran umne zasede, za lego zemlje in zračne razmere pristojna sadna plemena dobila. Tudi se ne bode tako delalo, kakor n. pr. pri zasadi ceste od Celja do Konjic ki še sedaj izvzemši mali kos od Konjic do prvega brega proti Celji, katera varuje umen in delaven g. Trsanko, kaže žalostno podobno nemarnosti. Ta nasad je požrl veliko denarja, a zdaj se ga človek vstraši, ne da bi ga spodbujalo k delovanju. Drevesca so vsa strta, od hudobnežev poškodovana, ne obetajo tedaj velike, in zročena so v varstva neumnih cestnih snažilcev! Pokvarjena drevesa se nadomestujejo s slabimi iz hoste donešenimi divjaki, imajoči komaj 6 palcev dolgo poglavitno korenino, in se posadijo v komaj 2-3 čevlje širokih jamah ob kamnenih cestah, ter se s katerim bodi cepom mnogo-krat 8 čevljev visoko v sklad cepijo; da iz takih nasadov nij nič pričakovati, to je gotovo. — Nahajajo se jablane, hrúške, slive, češnje i. t. d. nasajene, brez ozira ali zamo-

rejo različne plemena rasti in rodovitne biti, in ako bi ravno to mogoče bilo, kako težavno bi bilo paziti na drevesa, koliko truda bi bilo potrebno k spravljanju sadu! Samo po sebi se tedaj razume, da se morajo dotičnemu kraju primerna sadna plemena v dolgih vrstah nasaditi, kajti le iz takega nasada bo imela srenja lepo korist.

Po mojem menenju nij izpeljava nasačenja težka, če se občine malih stroškov ne vstrašijo, kateri bi v kratkem velik dobiček donašali. Zelo dobro bi bilo, ko bi srenja enega ali dva svojih kmečkih sinov v deželno sadjerejno šolo poslale, da bi se razen sadje-reje tudi učila, kako se sadje suši in tolčenec (tolkla) dela.

Posebno potrebno bi bilo, da bi se umno sušenje sadu pri nas ukoreninilo; slive so pri nas navadno polne dimovega smrada, imajo zarad tega pri centu 2-3 gold. manjo vrednost; v dobrem letu, ko slive obrodijo, škoduje to deželi za več tisoč goldinarjev.

Koliko pomoči in zdrave hrane bi n. pr. letos bila zaloga suhega sadja dala, ko je tako draginja! J. M. Vokaun.

Družinske potrebe pred 50 leti in zdaj.

Vzemimo si srednjo službo, namreč službo občinskega uradnika z 800 gl. in 160 gl. stanovnine. Mi hočemo govoriti seveda samo o družinskem življenju; kajti le to z železno trdovratnostjo terja marsikaj, kar noben drug stan ne pozna. Mimogredé tukaj omenimo, da samec, ako ima le pošteno voljo, zmerno živeti, v mestu najboljšo izhaja.

Da smo trezni, hočemo za podlago vzeti družino, ki šteje šest glav: moža, ženo, tri otroke, pa deklo. Mi začnemo z živežem, in sicer v primeri z letom 1823 pa 1873. Takrat je najzmernejša familija imela sledeče reči na vsakdanjem kuhinjskem listu, katere računimo v sedanjem denarju:

Leta 1823: Za zajutrek: mleko 10 kr., kava $3\frac{1}{4}$ kr., sladkor 3 kr., kruh $3\frac{1}{4}$ kr., skupaj 21 kr. Za kosilo: $1\frac{1}{2}$ funta mesa za $16\frac{3}{4}$ kr., zelenjave 7 kr., za v juho $2\frac{2}{3}$ kr., moke $1\frac{1}{4}$ kr., masla 3 kr., kruh $4\frac{3}{4}$ kr., skupaj 35 kr. Za malo južino: mleko in kava 6 kr., sadje 3 kr., kruh 3 kr., skupaj 12 kr. Za večerjo: pivo $14\frac{3}{4}$ kr., mrzlo 10 kr., kruh $4\frac{3}{4}$ kr., skupaj 29 kr. Jed je torej koštala leta 1823 97 kr. vsak dan, kar da na leto 354 gl. 5 kr. Kurjava je stala na leto 45 gl. 21 kr., svečava 15 gld., plačilo za deklo 30 gl. 24 kr., skupaj 444 gl. 50 kr.; za stanovanje je odpadlo na leto 84 gl., za obleko 158 gl. 47 kr., vse skupaj 686 gld. 97 kr. Kar se tiče obleke, smo všteli seveda

ono perilo, ki ga mora vsaka družina uže po poroki imeti, in smo k temu šteli le polhven dorastek enega kosa za moža, enega za ženo in dvojno število za otroke. Na ta način smo dobili za leto 1823 sledeče številke: mož 65 gl. 3 kr., žena 27 gl. 44 kr., trije otroci 66 gld., vsega skupaj zgornjih 168 gl. 47 kr.

Ako zdaj odštejemo skupno svoto stroškov, to je, 686 gl. 97 kr. od skupne svote dohodkov, to je, od 960 gold., ostane za leto 1823 še 273 gl. 3 kr. čez. To vse je računjeno v novem denarju, kakor smo uže zgoraj povedali.

Zdaj pa pogledjmo hišni račun od leta 1873. Zajutrek: mleko 23 kr., kava 8 kr., sladkor 6 kr., kruh 14 kr., skupaj 51 kr.; opoludne: $1\frac{1}{2}$ funt mesa 54 kr., zelenjave 18 kr., za v juho 8 kr., moka 3 kr., maslo 8 kr., kruh 6 kr. skupaj 97 kr. Mala južina: mleko in kava 10 kr., surovo maslo 9 kr., kruh 6 kr., skupaj 25 kr. Večerja: pivo 24 kr., mrzlo 22 kr., kruh 6 kr., skupaj 52 kr. Jed torej leta 1873 za 6 ljudi stane vsak dan 2 gl. 25 kr., kar znaša na leto 821 gl. 25 kr., k temu se šteje za kurjavo 90 gl., za luč 36 gl., za deklo 100 gl., stanovanje 300 gld., obleka 308 gld., skupaj 1655 gld. 25 kr.; ako se s tem primeri moževa plača 960 gl., se pokaže, da je zmanjkalo 595 gl. 25 kr. —

Številke govore, mi pa ponavljamo, da smo vzeli za podlogo najzmernejšo družino. Kajti niti za eden dan v letu se nij postavila pečenka, niti za božič ali veliko noč ne. Miklavž, ki bi imel otrokom kaj prinesti, se tudi nij všteli, za knjige in časnike se nij nič dalo, za tabak nič, za tučje in prijatelje, ki pridejo obiskat, nič. Nič nij ostalo za bolezen, in ako ta pride, kaj je družini početi, ki je brez sveta, brez pomoči. Od kod vzeti.

Pomisliti se pa tudi mora, da so tudi familije, ki štejejo po pet, šest, deset ali celo več ješčih otrok. —st—

Razne stvari.

* (Meso po ceni). Več dnij uže na Dunaji v več mesnicah prodaja meso po 10 do 15 kr. fant. Dunajski policaji to meso radi kupujejo za golaš. Po štantih se meso prodaja po 20, 22 najboljšo po 34 kr. fant, pa še kako ga ponujajo! Po čim je pa v naši beli Ljubljani? Mesarji, ali bi ne mogli tudi vi malo „odnehati“, ka-li?

* (Goveja kuga) je na Ogerskem minula. Na Hrvatskem in v Slavoniji je pa še.

* (Za ženske.) Nekemu bogatinu v Berlinu so začele kar naenkrat hčere bolehati. Zdravnik preiskuje, opazuje in zapisuje nekaj časa zdravila. Nazadnje pa kar odkritosrčno pové, da njijno bolehanje izvira iz tega, ker tako strašno veliko blaga na glavi nosijo. Reče jima, da bodo vedno boleale, dokler bodo toliko žime, kupljenih kit in drugih gnjusnih reči v lase tlačile. Doktor je tudi pristavil, da bi gosposke ženske ne znašale vsakovrstne šare na glavo, ko bi vedele, od kod je. Po njegovi misli ima vedno bolehanje glave pri ženskih v zadnjem času v tem „kinči“ svoj uzrok.

* (Štatistika nezakonskih otrok v Avstriji) pretečeno leto po Colbeju je: Na tisoč ljudi, v vojaški granici 14, v Dalmaciji 44, na Tirolskem 61, na Hrvatskem in Slavoniji 63, na Sedmograškem 65, na Madjarskem 77, v Primorji, Bukovini in Galiciji 92, na Kranjskem 123, v Šleziji 138, na Moravskem 142, na Češkem 160, na Gor. Avstrijskem 213, na Solnograškem, Štirske in Spod. Avstrijskem 301—305, na Koroškem pak 456 (!!!)

* (Ruski darovi.) Število zlatih in srebrnih skledic, steklenic, vrčev, podob, ki so se na vseh postajah od Petersburga do Moskve poročeni veliki kneginji in njenemu soprogu, vojvodi edinburškemu dajale, je strašno. Tadi nekaj čudnih darov, ki jih narodni običaji posvečujejo, sta morala sprejeti; kazanski ribči so jima dali živo, žlahtno ribo, ki je bila 4 vatele dolga in taka, da se te sorte še nij nikoli tolikšna vjela. Tičarji z moskovskega sejma so jima izročili v slovesni procesiji, dva živa, kakor sneg bela labuda, ki sta bila z rudečimi in višnjevinimi trakovi okinčana — labud je bila poročna žrtev pri starih slovanskih malikovalcih.

Tržna poročila.

Z Dunaja 14. febr. Vse one razmere, ki so oni teden kupčiji zapreke stavile, so tudi ta teden. K temu je prišel še hud mráz. Pšenica se je za 5 kr. podražila in so je okoli 25.000 centov prodali. Bila je najlepša po 8 gold. 40 kraje., najslabša po 7 gl. 55 kr. Rež se je posebno od ogerskih kupcev zelo jemala, in je za 10 kr. poskočila. Plačevali so jo po 4 gl. 80 kr. do 5 gl. 40 kr. Ječmena se je po trdnih cenah 8000 vaganov prodalo. Koruza za 5—10 kr. dražja; oves pa za 10 do 15 kr. in se ga je 20.000 centov prodalo. Moko ljudje le črno kupujejo.

Iz Budapešte 14. febr. Prodajanje se je ta teden ravnalo po pripeljanem blagu, katerega je bilo v vseh sortah malo. Akoravno kupci niso bili prav posebno dobre volje, se je vendar za pšenico stara cena ponujala, in je tudi med tednom ostala, za boljšo sorto — ki se pa redkokrat ponuja — se je pa še nekaj krajecarjev primaknilo. Prodalo se je pšenice okoli 80.000 centov po 8 gld. do 8 gld. 10 kr. Rež so konsumenti po 5 kr. dražje plačevali. A ker so se prodajalci zelo držali, se je je samo 8000 vaganov prodalo. Ječmena, posebno lepega je manjkalo, za to se je po 10 do 15 kr. dražje plačeval. 10.000 vaganov so ga prodali. Koruza je cel teden v ceni trdno stala. Prodali so je 15.000 centov. Oves je bil po cenah preteklega tedna in se ga je 10.000 vaganov prodalo. Proso je bilo po 5 gl., pšeno po 8, fižol po 5 in pol do 6, leča po 6 in pol do 7 in pol, grah po 6 do 6 in pol gld. Mast je bila po 39 do 42 gl., špeh po 34 do 35 gld., stari po 32 do 33 gl.; prekajeni po 38 do 40 gld.

Tržne cene.

V Ljubljani 18. februarja 1874.

Pšenica 7 gl. 10 kr.; — rež 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gld. 10 kr.; — oves 2 gl. 25 kr.; — ajda 4 gl. 60 kr.; — proso 4 gl. 90 kr.; — koruza 4 gl. 90 kr.; — krompir 3 gl. — kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gld. — kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

V Gradci 18. februarja: Pšenica 8 gld.; 80 k.; — rež 5 gld. 80 kr.; — oves 2 gld. 20 kr.; — koruza 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 65 kr.; ječmen 2 gld. 10 kr.

V Mariboru 18. februarja: Pšenica po 7 gld. 70 kr.; — rež po 4 gld. 76 kr.; — ječmen po 0 gld. — kr.; — oves po 2 gld. 20 kr.; — koruza 4 gld. 50 kr.; — pšeno 6 gld. 46 kr.; — ajda 3 gld. 70 kr.; proso 4 gld. 40 kr.; — krompir 1 gold. 80 kr.

Iz Ptuja 18. februarja: Pšenica 7 gld. 10 kr.; rež 5 gld. — kr.; ječmen 4 gld. 50 kr.; oves 2 gld. 15 kr.; koruza 4 gld. 40 kr.; ajda 3 gld. 30 kr.; proso 4 gld. — kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; seno 1 gld. 90 kr. cent; slama 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 15. feb. 2. 25. 15. 39. 43.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.